

Eenvoudig materiaal, bijzonder gebruik

Vaak versmaad, maar in deze tuin in de hoofdrol: de betonnen stoeptegel. Met dit eenvoudige materiaal, een weelderig plantgebruik en een heldere vormgeving heeft ontwerper Carrie Preston in een doodgewone jaren zeventig wijk iets bijzonders neergezet. „Je waant je hier in het bos.”

Tekst Miranda Vrolijk / Beeld Rens Kromhout

„Er is nooit iets mis met een materiaal”, begint Carrie Preston van Studio TOOP in Amersfoort (zie kader). „Een materiaal is van zichzelf ook niet bijzonder, het gaat erom hoe je het gebruikt.” Haar eigen tuin in de wijk Hoogland is daar een goed voorbeeld van. Met betonnen stoeptegels van 30 bij 30 cm en 40 bij 60 cm heeft ze de basis van de tuin vormgegeven. Een geometrische cirkel opgebouwd uit diverse lagen gebroken tegels vormt de kern. Van bovenaf gezien ligt die als een druppel in de tuin en golft hij in de vorm van gestapelde betonnen muurtjes verder in de ruimte.

Preston heeft voor de betonnen tegels gekozen omdat ze dit materiaal het beste bij de omgeving vond passen. De tuin ligt in een typische jaren zeventig wijk. En hoewel het huis van de tuinontwerper een volledig vernieuwde gevel van glas heeft, blijf je de kenmerkende grijze gevels van de burens zien. „Die vind ik oerlelijk, maar je kunt ze niet ontkennen.” Daarom wordt juist de gebroken kant van de tegels met zijn gemêleerde, gespikkelde uiterlijk tentoongesteld. „Die sluit aan op de gevels en erkent daarmee de omgeving.” Wat daarbij komt, is dat de tuin betaalbaar moest blijven en beton is nu eenmaal een goedkoper materiaal.

Verdiept tot 19 m

De tuin bevindt zich bij een voormalige sociale huurwoning. Een aantal jaar geleden is de gemeente begonnen om de woningen in de verkoop te doen, zodra een huurder de woning verliet. Daarnaast bood ze nieuwe bewoners de mogelijkheid om een deel van de openbare ruimte erbij te kopen. De partner van Preston greep deze kans met beide handen aan en daarmee is de tuin met 5 m verdiept tot 19 m lang. Als kers op de taart staat er nu een enorme *Acer campestre* in de tuin. „Een gigantisch cadeau”, glundert Preston.

Dat was maar goed ook, want voor het overige was de tuin twee jaar geleden nog één grote woestenij. „Zand, een hoop springbalsemien en

twee schuttingen die qua kleur en richting van planken van elkaar verschilden.” De ontwerper liet zich niet uit het veld slaan en nam eerst de erfafscheidingen onder handen met grijze beits. Zo ontstond de eerste eenheid in de tuin. Om op korte termijn een groen beeld te creëren heeft ze 'waaninnig snelle groeiers' langs de schuttingen geplant: *Clematis montana grandiflora*, *C. viticella*, *C. vitalba*, *Hedera*, *Lonicera* en *Rosa filipes* 'Kiftsgate'.

De basisvorm van de tuin, de cirkel en de verspreidstaande muurtjes, ontstond uit de wens om de tuin er van bovenaf mooi uit te laten zien – het huis is een drive-inwoning – en de wens om in de tuin veel zitgelegenheid te creëren. Het stel wil echter niet met een enorme hoeveelheid tuinmeubilair gaan verslepen als er veel mensen op bezoek komen. Door de beplanting los om de muren heen te draperen, heeft Preston verschillende hoekjes gecreëerd waar veel mensen kunnen zitten. Er staat een enkele stoel, maar het zijn voornamelijk de muren die plaats bieden. „Maar wanneer ze niet in functie zijn, doet dat geen afbreuk aan de tuin”, benadrukt ze. Dat geldt ook voor de dikke boomstammen die her en der staan en gebruikt worden als tafel of stoel. Maar ook als object zijn ze mooi, vindt Preston. Ze zijn afkomstig van de burens die eveneens een stuk grond erbij hebben gekocht, maar de boom hebben laten kappen. „Een geluk voor ons, want waar vind je nu zulke stronken?”

Eigen beplantingssysteem

De tuin is aangelegd door hoveniersbedrijf Vaate Tuinprojecten in Hoogland; het groen is door Preston zelf aangeplant. „Dat doe ik in elke tuin die ik ontwerp.” Ze heeft in de borders haar eigen beplantingssysteem gehanteerd. In elk seizoen speelt één soort de hoofdtoon, die komt in toeven verspreid door de tuin terug. Nu is dat *Persicaria amplexicaulis* 'Alba'; in het vroege voorjaar zijn het de narcissen en akeleien. Rondom deze structuurmakers heeft de ontwerper de andere soorten los

Het pad lijkt te kronkelen door de tuin, maar dat is slechts schijn. Je loopt min of meer in een rechte lijn naar de boom achterin. „Ik laat mensen nooit bewust omlopen”, zegt Preston

De cirkel van gestapelde zitmuren vormt de kern van de tuin. Het zitcomfort is voorop gesteld, daarom ligt de bovenste tegel iets over de onderste afgebroken tegels, zodat je je niet bezeert aan de ruwe randen. Daardoor groeit er op één varen na niet veel tussen de tegels.

De landende zwaan van cortenstaal is ontworpen door de partner van Preston. Buiten de bloeiperiode van de hoge *Persicaria amplexicaulis* 'Alba' en Anemone 'Honorine Jobert' zorgt het kunstwerk voor hoogte.

De volledig vernieuwde gevel van glas onderscheidt zich duidelijk van de burens. Een traprede van 15 cm overbrugt een klein hoogteverschil in de tuin, veroorzaakt door het deel waarin de Acer campestre staat en dat later bij de tuin is bijgekocht.

door elkaar heen gestrooid. „Als een matrix, zo ontstaat een weelderig, nonchalant resultaat dat past bij de organische borders.”

Qua bloeikleur heeft ze zich beperkt tot wit, blauw en paars. „Maar ik ben niet dogmatisch, als de basis helder is, dan is er ruimte voor gekkigheid.” Daarom heeft ze sinds kort een roze Rosa 'Rhapsody in Blue' staan, „een prachtige roos.” De tuin van Preston oogt heel groen, toch is maar een derde van de beschikbare grond beplant. „Dat komt door de manier van toepassen. Het verticale groen en de grondbeplanting maken de tuin groen.” Zo heeft ze in plaats van achterin de border juist dicht langs de verharding hoge soorten toegepast, zodat je door de beplanting heen loopt.

De onbeplante ruimte is opgevuld met Flachkorn, een halfverharding die Preston graag gebruikt. Het is goedkoop, voelt prettig aan blote voeten en heeft vanwege de verschillende kleuren en de kleine steentjes een zachte uitstraling. „Eén kleur is kil.” Door die zachtheid is het niet de verharding die de aandacht opeist, iets waaraan Preston een hekel heeft. Tot helemaal achterin de tuin bij de boom is de halfverharding toegepast. Daardoor valt niet te zeggen waar het pad overgaat in een terras of andersom; overal heeft het meerdere functies tegelijk. De combinatie van Flachkorn, het vele groen, de muren en de enorme Acer geven de tuin een beschut, rustgevend gevoel. „Het lijkt alsof je hier in het bos zit.” ■

De hoge smalle muren van gebroken 30 bij 30 tegels zijn 90 cm hoog. Hier groeit Dryopteris filix-mas.

De beplanting is organisch rondom de muren gedrapeerd. Hier groeit Persicaria amplexicaulis 'Alba', Geranium 'Rozanne', Rosa 'Rhapsody in Blue' en Euphorbia characias ssp. wulfenii.

De betonnen stoeptegels zijn op verschillende manieren toegepast, als zitbank, muur, traprede en opsluitband. De Astilboidea tabularis gaat Preston vervangen, de omstandigheden zijn te droog voor de plant.

De 45 cm hoge stapelmuur dicht bij het huis kan gebruikt worden om te zitten of als bijzettafelje. Eromheen groeit Geranium 'Rozanne', Iris sibirica 'Perry's Blue', Helleborus foetidus en Hydrangea serrata 'Bluebird'.

De woonlaag van de drive-inwoning bevindt zich op de eerste verdieping, daarom moest de tuin er van bovenaf mooi uitzien. Daar is mede de keuze voor de geometrische cirkel op gebaseerd.

De achterkant van de tuin heeft Preston open gelaten. „Je zit hier al aan alle kanten opgesloten.” De hoge Viburnum tinus-struiken en de Acer campestre zorgen voor een zekere afsluiting. Bovendien lopen er maar weinig mensen langs dit straatje.

Studio TOOP

Tuinontwerper Carrie Preston van Studio TOOP in Amersfoort is een vasteplanten-fanaat. De van oorsprong Amerikaanse werkte vanaf haar 14^e op een kwekerij in haar moederland. Daar heeft ze samen met een collega vanuit het niets de vasteplantenafdeling opgebouwd. Alle namen, soorten en cultivars heeft Preston zichzelf eigen gemaakt. In die tijd maakte ze beplantingsplannen. Later, toen ze zich naar aanleiding van een tuinbouwstage in Nederland vestigde, ging ze zich toeleggen op het ontwerpen. „Nederland is een ontwerpersland. Hier wordt de ruimte het meest benut.” In 2005 heeft ze haar ontwerp bureau Studio TOOP opgericht. Tot voor kort richtte ze zich voornamelijk op particuliere tuinen, nu wil ze haar werkterrein verbreden naar de openbare ruimte. TOOP is afgeleid van het Griekse 'topos' dat

plaats betekent. „Mijn ontwerpen nemen altijd de unieke eigenschappen van de locatie als uitgangspunt. Daarbij hoort uiteraard de gebruiker.” In haar ontwerpen hebben de vorm en de planten een dienende functie. Een vorm louter toepassen vanwege de symbolische waarde ervan, daar heeft ze moeite mee. In haar eigen tuin bijvoorbeeld hebben de ronde vormen een duidelijke functie. Ze contrasteren sterk met de omgeving, maar erkennen die tegelijkertijd door het materiaal waarin ze zijn uitgevoerd.